

gmotno stanje „Saveza“, v tem ko nam pregled društev, združenih v Savezu, navaja stanje vsakega posameznega izmed sedemintridesetih. Uspeh „Hrv. učiteljske pripomočne i posmrtni zadruge“ nam oznanja tretji oddelek, a četrti se peča s „Hrv. učiteljsko štedno in predujamno zadrugo“. To je na kratko navedena vsebina knjige. Ker nameravamo še ta mesec obširneje poročati o delovanju hrvaške učiteljske organizacije, zato se ne spuščamo sedaj v podrobnejšo razpravljanje vsebine; pač pa priporočamo vsakomur, naj si knjigo naroči in jo preštudira. — ij —

Vestnik.

Ferdinand marki Gozani, c. kr. deželne vlade svetovalec in voditelj okrajnega glavarstva za ljubljansko okolico, se je dne 25. pret. mes. ustrelil na ljubljanskem pokopališču. Pravijo, da se mu je zmešala pamet. Pokojni marki ni bil samo zgleden uradnik, nego tudi velik in iskren prijatelj učiteljstva, blaga duša in skrajno pravičen mož. Naši tovariši, ki so službovali pod njim, so polni hvale o njega naklonjenosti, pravičnosti in dobrohotnosti. — Vodstvo imenovanega okrajnega glavarstva je prevzel c. kr. nadkomisar g. Štefan Lapajne, ki je takisto prijazno naklonjen učiteljstvu. Veseli nas, da imamo vsaj tuintam na tako važnih mestih može, ki imajo srce za nas.

Vdovsko učit. društvo. Izredni občni zbor je v četrtek, dne 7. t. m. zjutraj v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Važna točka: Prememba pravil!

O shodu kranjskega učiteljstva je začel prinašati zagrebški „Napredak“ v zadnji številki z dne 25. pret. mes. natančno poročilo z vsemi govori v celoti. O omenjenem shodu so nepristransko poročali tudi razni nemški, češki in poljski učiteljski listi. Tako je znano stanje kranjskega učiteljstva sedaj širom naše monarhije, in „Laibacherici“ to bržkone ne bo všeč. A to nas malo briga!

Šesta seja pripravljalnega odbora za deželno učiteljsko konferencijo se je vršila dne 23. aprila na ljubljanskem c. kr. učiteljsku. Razpravljalo se je o smotru pouka v realijah na podlagi poročil g. učitelja Šege o zemljepisju in zgodovini, g. učitelja Bernota o prirodoznanstvu. O risanju je poročal g. nadučitelj Česnik, o ženskih ročnih delih pa gospodična učiteljica Sark. V prihodnji seji se bodo rešila nekatera še nedoznana vprašanja, se bo vršila končna debata o učnih smotrih vseh predmetov in bo poročal gosp. nadučitelj Toman o načelih za razvrstitev učne tvarine iz vseh predmetov.

Občni zbor „Društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega“ in odkritje nagrobnega spominka Antonu Božiču se vrši dne 14. maja in ne 7. maja, kakor je bilo nameravano, ker se ta dan vrši občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani.

Ukazi in odredbe šolskih oblasti. Učiteljsko društvo kranjskega šol. okraja je vložilo prošnjo na dež. šol. svet, da bi na dan njegovega zborovanja oprostil pouka v ponavljalni šoli vse učne osebe, ki se istega v resnici udeležijo. Svojo prošnjo je podprlo s tem, da je namen društva „vzajemno vsestransko pedagoško in didaktično izobraževanje učiteljstva na korist ljudski šoli in vzgoji mladini“. Da se dožene ta namen, je treba večkratnega zborovanja. To pa z novo uvedbo šolskih počitnic ni mogoče, ker se prične ponavljalna šola takoj z vsakdanjo ter trpi do konca marea. Ob nedeljah tudi ni mogoče, ker imajo nekateri učitelji še ponavljalno šolo, drugi so pa organisti. Tako odpade jezensko zborovanje, kar ni v nemalo škodo učiteljstva. To prošnjo je c. kr. okr. šol. svet prav toplo priporočil, na kar je prišel sledeči odlok: Kranj, dne 22. dec. 1902. Na prošnjo z dne 4. okt. t. l. je c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani z razpisom z dne 3. dec. 1902, št. 4208, dovolil, da se da udom učiteljskega društva kranjskega šolskega okraja za udeležbo jezenskega zborovanja društva jeden dan šolskega pouka prost pod pogojem, da se isti v resnici vdeležijo zborovanja in se vsled tega odpadli pouk nadomesti kak drug šolskega pouka prosti dan. C. kr. okrajni šolski svet.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 865.

Kranjsko.

V krškem okraju so razpisane sledeče učiteljske službe s postavnimi dohodki v definitivno nameščenju:

a) Nadučiteljska služba na čveterorazredni šoli v Mokronogu ter na dvorazrednih šolah na Bučki in na Studencu.

b) Učiteljske službe na čveterorazrednih šolah v Krškem in v Radečah.

Pravilno opremljene prošnje za to službo naj se po predpisanem potu vlagajo tu sem do 18. maja 1903.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 13. aprila 1903.

Št. 489.

Na trirazrednici pri Sv. Križu je razpisano učno mesto za definitivnega ali provizoričnega učitelja ali učiteljico.

Prošnje je vlagati predpisanim potom semkaj.

C. kr. okr. šol. svet v Litiji, dne 20. aprila 1903.

Št. 583.

Na štirirazredni ljudski šoli na Viču se bo s pričetkom šolskega leta 1903/04 stalno oddalo učno mesto s postavnimi prejemki in se bo pri tem dala prednost moškemu prosilcu.

Prošnje je poslati po predpisanem službenem potu tukajšnjemu uradu do 28. maja 1903.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 24. aprila 1903.

Št. 441.

An der zweiklassigen Volksschule in Kröpp ist die Oberlehrer- und Schulleiterstelle mit dem gesetzmäßigen Bezügen und dem Genusse der Naturalwohnung im Schulgebäude definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Dienstwege bis zum 31. Mai hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Radmannsdorf, am 24. April 1903.

Št. 416.

Goriško.

V tolminskem političnem okraju razpisujem sledeče službe:

- 1.) Reka-Straža začasnega učitelja-voditelja;
- 2.) Dreženca začasne podučiteljice oz. začasne ali pa stalne učiteljice;
- 3.) Dreženca stalnega nadučitelja-voditelja oz. začasnega učitelja-voditelja;
- 4.) Idsko stalnega učitelja-voditelja;
- 5.) Kamno-Volarje začasnega učitelja-voditelja;
- 6.) Logje-Robidišče stalnega učitelja-voditelja;
- 7.) Sv. Lucija stalne učiteljice;
- 8.) Podmelec začasne podučiteljice oz. stalne ali začasne učiteljice;
- 9.) Slap stalnega učitelja-voditelja;
- 10.) Soča začasnega oz. stalnega učitelja-voditelja;
- 11.) Čadrg-Zalaz začasnega oz. stalnega voditelja;
- 12.) Št. Viškagora stalnega učitelja-voditelja;
- 13.) Vrsno stalnega ozir. začasnega učitelja-voditelja;
- 14.) Gorje-Poče začasnega učitelja-voditelja;
- 15.) Sela-Ruti začasnega učitelja-voditelja; oziroma sedaj sleer popolnjena mesta v okraju, ki bi se pa spraznila z novim imenovanjem.

Prošnje pošlje naj se predpisanim potom c. kr. okrajnemu šolskemu svetu tekom šestih tednov od dneva razpisa naprej.

S službami pod točko 1, 5, 6, 11 in 15 zvezano je potovanje, katero se nagradi z letnim zneskom 240 K.

C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu, dne 16. aprila 1903.

Predsednik: Prinzig s. r.

Spomini na Zagreb.

IV.

„Hrvatski učiteljski konvikat.“

Ostavivši „Učiteljski dom“, sta naju peljala zagrebška tovariša v učiteljski konvikat. To je velika dvonadstropna hiša v Tvorničkih ulicah, ne daleč od „Učiteljskega doma“, v bližini dolnegradske gimnazije in realke. Uredba konvikta je kaj praktična. V pritličju je stanovanje in pisarnica ravnateljstva, jedilnica in nekaj drugih sob; v prvem nadstropju učna soba, ena spalnica, garderoba in soba za prefekte; v drugem nadstropju dve spalnici, bolniška soba in čitalnica;

v podzemlju pa kuhinja, shramba, kopalna soba, klet in prostori za družino. Sedaj je v konviktu 63 dijakov-srednješolcev, ki imajo razen stanovanja in hrane tudi posebne inštruktorje in pomagače pri učenju. Pa ne samo za koristnost je preskrbljeno, ampak tudi za zabavo, zakaj za hišo se razteza velik vrt in igrališče. Večina gojencev so sinovi učiteljev, pa po možnosti sprejemajo se tudi neučiteljski. Ti plačujejo na mesec 40 K, v tem ko sinovi učiteljev le polovico omenjene vsote.

Oglejmo si površno te prostore! Ko smo prišli v konvikt ob 1/2 12 uri dopoldne, je bilo zbranih precej dijakov v učni sobi, kjer so izdelovali svoje naloge, oziroma se učili pod vodstvom visokošolca. Nastavljeno je namreč v zavodu več vsenčiliščnikov in srednješolcev višjih razredov, ki vzdržujejo red in pomagajo dijakom pri učenju. To so prefekti in korepetitorji. Ves zavod pa vodi od osrednjega odbora „Saveze“, katera opravlja konvikt, izbran ravnatelj.

V jedilnici smo našli vse pripravljeno za kosilo. Dolga, belo pokrita miza je s preprosto snažno namizno opravo, zraven vsakega kroznika precejšen kos okusnega kruha, izgledala kaj vabljivo. Hrana v konviktu je dobra in obilna. Nobeden, še tak snedež, se ni pritožil, da bi šel lačen od mize.

Tudi spalnice so prikupno urejene. Zdi se ti, da stopiš v vojašnico, samo da je tukaj vse ličnejše in snažnejše. Postelje so železne. Posteljino prinese vsak gojenec s seboj. Zraven postelje ima posameznik omarico, kjer shranjuje svoje reči. V bližini vrat se nahajajo moderno opremljeni umivalni aparati.

Ker sem si konvikt le v naglici ogledal in si nisem vsega natančno zapomnil, ga tedaj obširneje ne morem popisati. Pač pa je vtisk, ki sem ga dobil o njem, najboljši. Srečni dijaki, ki študirajo v tako krasnih razmerah, srečni pa tudi starši-učitelji, katerih otrok je za pičlih mesečnih 20 kron preskrbljen ne le glede na stanovanje in hrano, ampak tudi glede vzgoje in učenja!

Kdaj pa otvorimo mi Slovenci tak prekorišten zavod? Izrazil bi svoje mnenje, da naj bi vsi slovenski učitelji se oklenili društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani ter vsi ne glede na pokrajinske meje isto podpirali. Potrebne izpremembe bi se seveda morale pri društvu izvršiti. Če bomo pa svoje gmotne moči cepili ter hoteli enake zavode ustanoviti v Ljubljani, Mariboru, Gorici, Kopru in Celovcu, potem najbrž nikjer nobenega ne bo. Zakaj bi pa štajerski ali primorski slovenski učitelj svojega otroka ne pustil šolati v Ljubljani, ki je vendar duševno središče našega naroda? Merodajne osebe, to vam v preudarek!*)

Toda vrnimo se k hrvaškemu učiteljskemu konviktu.

Misel, osnovati vzgajališče za otroke učiteljev v Hrvaški in Slavoniji, je vznikla v društvu „Učiteljska zadruga“. Sprožil jo je leta 1888. tačasni predsednik Štefan Basariček. Ob priliki otvoritve učiteljskega doma leta 1889. je opominjal predsednik „Saveze“ Ivan Filipović, naj se ustanovi konvikt za učiteljsko mladež, ki poseča srednje šole. Na glavni skupščini „Saveze“ prihodnje leto je predložil

Filipović pravila konvikta, ki so bila sprejeta. Ker pa vlada teh pravil ni potrdila, so se leta 1892. na VII. glavni skupščini „Saveze“ sestavila nova, ki jih je končno vlada vendar odobrila.

Prišel se je nabirati potreben novce. Pa le po malem se je množil sklad za zgradbo vključ dorežljivosti učiteljskega, ljudstva in raznih korporacij. Seveda za tak zavod je potrebno dosti denarja. Glede na to se je razpravljalo in tudi sklenilo najpoprej v „Učiteljskem domu“ nastaniti „internat za učiteljsku djecu“, ki se je otvoril 1. kimavea 1893. in je bil do konca rožnika 1899. V tej dobi je štel internat 28 učiteljskih otrok. Ker pa je prostor v „Domu“ kmalu postal pretesen in se je javljalo vedno večje število prostnikov za sprejem, se je moralo vedno intenzivnejše misliti na zgradbo posebnega učiteljskega konvikta.

Porabivši ugodno priliko, so kupili leta 1897. prikladno zemljišče za 8500 kron. Dne 18. velikega srpana 1898. na cesarjev rojstni dan se je pričelo z zgradnjo in dne 11. malega srpana 1899. je bil „Učiteljski konvikt“ na slavnosten način posvečen in odprt.

Gradnja „Učiteljskega konvikta“ z zemljiščem je stala 58.277 K 6 vin. Potreben denar se je vzel iz zaklada „Učiteljske zadruge“ 12.817 K 72 vin., iz zaklada „Učiteljskega konvikta“ (članarina, darovi [cesar 500 gld., Zagreb 1000 gld., nadškof Posilović 200 gld., devet drugih mest 345 gld., prispevalo je tudi 59 občin, razne posojilnice itd.] posojilo) 45.139 K 44 vin. in iz blagajnice „Saveze“ 320 K.

Prvo šolsko leto 1899/1900 je bila v konviktu 59 (med temi 18 neučiteljskih), drugo 57 in tretje šolsko leto 63 gojencev. Ker pa je potreba nastala po večjih prostorih, se je odločil osrednji odbor „Saveze“, da poveča zavod in dozida novo stavbo. Leta 1901. se je za vsoto 10.072 K nabavilo sosedno zemljišče, na katerem se priziduje nova zgradba, ki utegne veljati okoli 32.000 K. Otvoriti hočejo novi trakt zavoda dne 1. kimavea letošnjega leta. V tako povečan in moderno urejen konvikt se lahko sprejme čez 100 gojencev.

Ko bo „Učiteljski konvikt“ popolnoma izgotovljen, bo reprezentoval vrednost čez stotisoč kron; sedanja vrednost hiše z inventarjem vred je 76.402 K 97 h. Hiša je brez dolga.

Ker marsikaterega zanima, kako se konvikt gmotno počuti, hočem priobčiti kratek račun za šolsko leto 1901-2.

Dohodki: Plačila gojencev 17.680 K, vpisnina 200 K, drugi dohodki (članarina, posojila itd.) 3410 K 52 vin., skupno 21.290 K 52 h.

Stroški: Meso 4229-07 K, mast, moka, suho meso, klobasice 1706-91 K, trgovinsko blago 1913-36 K, kruh 1966-56 K, krompir 284-60 K, ostali živež 874-42 K, mleko 761-55 K, vodovod, gorivo, plin 1247-79 K, pranje perila 1687-20 K, vino 294-19 K, družina 861-17 K, nagrada ravnatelju 600 K, raznoterosti (popravki hiše, zdravnik, upravne potrebe itd.) 1189-76 K, skupno 17.616 K 67 vin. Preostanek znaša tedaj v omenjenem letu 3673 K 85 vin. Iz računa izprevidimo, da se konvikt rentira.

Hrvaškemu učiteljsstvu pa lahko čestitamo, da ima tako lepe uspehe v svojo korist in v korist naroda. In mi?!

(Dalje.)

*) Lepa misel.

Uredništvo.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati namo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljke naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 8 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.